

פרשת בהעלתך

• "עַד־יִרְכֶּה עַד־פָּרַחַה מִקְשָׁה

הוֹא" (ח,ד) - ולא "עלי". ואעפ"כ לכאורה לא ברורה המילה "עד" וכי בהמשך המנורה לא מקשה אחת? ומסביר השפ"ח בדברי רש"י ש"עד" שכאן משמעו לשון "בין", פירוש שבין ירכה ובין פרחה - תהיה המנורה כולה וכל התלוי בה מקשה אחת. וכיוצא בזה מפרש רש"י בפרשת בא על הפסוק "מבכור פרעה הישב על־כסאו עד בכור השפחה אשר אחר

הרחים" (שמות יא,ה) - שכולם לקו. ורש"י הביא כאן דוגמא נוספת "ויבער מגדיש ועד־קמה ועד־כרם זית" (שופטים טו,ה) - שמשון הבעיר בלפידים אשר בזנבות השועלים כל אשר לפלשתים בין גדיש ובין קמה ובין כרם זית. והרי הוא כמו עד ועד בכלל.

• "וכבסו בגדיהם והטהרו" (ח,ז) - הפועל בזמן עבר אלא שהוא מהפכת אותו לעתיד. ובספר מכלל-יופי מוסבר שנקמצה ההא מפני שהמילה באה בסוף-פסוק, ואז גם נשתנה הפתח שהיה צריך להיות בטית לסגול להוגן הקריאה.

• "ושרת את־אחיו" (ח,כו) - השין והריש בצירי. לא ושרת כשהשין בחיריק ולא ושרת כשהריש בפתח.

• "ככה תעשה ללוים במשמרתם" - המם השניה בשוא נע והריש בחולם ללשון רבים, ולא במשמרתם בפתח ושוא נח אחריו שהוא לשון יחיד.

• "וידבר יי אל־משה במדבר־סיני" (ט,א) - הבית של "במדבר" רפה כדין בג"ד כפ"ת אחרי אהו"י כשאינן טעם מפסיק ביניהם.

• "ויעשו בני־ישראל את־הפסח במועדו" (ט,ב) - הוא של "ויעשו" בשוא¹³³ לא בפתח והפועל הוא בלשון עתיד, ואם הוא היה בפתח אז היה לשון עבר, כי ואו פתוחה בראש המילה

מהפכת את הזמן של הפועל מעתיד לעבר. "את־הפסח" - הפא שהיתה אמורה לבוא בסגול באה בקמץ בגלל הטעם טרחא. ומעיר הרב יעקב קמנצקי זצוק"ל בספר "אמת ליעקב", שאינו יוצא מן הכלל, אלא שכלל גדול הוא שלא דווקא אתנח, אלא המפסיק היותר גדול בפסוק מלבד הסוף-פסוק גם אם הוא טרחא יש לו כח לקמוץ את הסגול, ובפסוק זה אין אתנח. וכמו כן לקמן "למטה אפרים הושע בן־נון" (יג,ח) שהפתח בריש הפך לקמץ, ובפסוקים אלו אין אתנח, והטרחא יורש אותו.

• "למה נגרע" (ט,ז) - הנון רפה שאין כאן דין אתי מרחיק כדי להדגיש, כי כלל זה מצריך שיבוא הטעם בתחילת המילה "נגרע", ואינו! "ועשה פסח ליי" (ט,י) - הפא רפה. אבל "אם ככה את־עשה ליי" (יא,טו) הלמד דגושה.

• "העלות הענין" (ט,יז) - מסביר רש"י שהוא לשון הסתלקות כתרגומו, וכן "ונעלה הענין" (פסוק כא) - נסתלק הענין. אבל אם היה כתוב "עלות הענין" ללא הא, או "ועלה הענין" היה לשון צימוח ועלייה. ועיין גם בשפ"ח. "ובמקום אשר ישכן־שם הענין" - הבית בחיריק והמם בשוא ולא ובמקום.

• "וידי בניסע הארץ" (י,לה) - ולא אהרן, שיש להזהר שלא להחליף אלף בהא והא באלף.

• "קומהו יי" (י,לה) וכן "שוכה יי" (פסוק לו) - מלרע.

¹³³ שהוא ואו החיבור אלא שקשה את מה הוא מחבר והרי הוא בראש הפסוק? וראיתי לרחיד"א שמתחיל לשאלה זו בנחל קדומים כאן אות ט', ע"ש. ולדידי נראה לפרש שבא ואו במקום שין כאילו אמר וידבר וכו' שיעשו את הפסח, ומצאנו כיוצ"ב בלשון משנה "שאפר כירה מוכן הוא" (ריש ביצה) שהגמרא מפרשת (שם דף ח' ע"א) "ואפר כירה מוכן הוא".